

‘Humor geeft ons lucht’

Dit was het nieuws bestaat 25 jaar en begint aan het veertigste seizoen, ook nog op een nieuwe uitzenddag.

Presentator Harm Edens was er vanaf het eerste uur bij. Aan hem de vraag: kunnen we nog steeds overal om lachen?

TEKST: BRAM DE GRAAF,
BEELD: TESSA POSTHUMA DE BOER/LUMEN

Soms kom je hem zomaar tegen, wiebelend door het landschap of passerend op een stationnetje: het treinstel 10255 met de naam ‘Harm Edens’. “Hou op!” zegt Harm, waarna een spraakwaterval begint die pas stopt bij het afscheid voor het Avrotros-gebouw in Hilversum. “Ik heb twee keer geweigerd. ‘Maar iedereen doet het,’ zeiden ze van de vervoersdienst. ‘Er rijden al een Gijs Scholten van Aschat en een Harry Sacksioni.’ Ik zag de krantenkoppen al voor me: ‘Vrouw springt voor Harm Edens’. Om van het gezeur af te zijn, ben ik akkoord gegaan. Noem het ijdelheid. Ik sta nu regelmatig voor mezelf te wachten bij een spoorwegovergang.”

Blijkbaar heb je iets bereikt in je leven. Zo ben je al 25 jaar presentator van *Dit was het nieuws*. Een kwart eeuw!

“Vaak hoor ik van jongeren: jij bent al net zo lang op de buis als ik besta. Elk half jaar nemen we zeven weken op met hetzelfde clubje en denk ik: alweer een halfjaar weg. Zo zijn er vijftig halfjaarstukken voorbijgegaan. Het doortikken van mijn leven is heel voelbaar zo. Maar zoiets kun je vooraf niet plannen. Als ze me in de beginjaren hadden gevraagd voor een dagelijkse talkshow waardoor ik had moeten stoppen met *Dit was het nieuws*, had ik dat misschien wel gedaan. En we hebben ook een tijdje bij RTL 4 gezeten, omdat de Tros niet met het programma verder wilde. Al heb ik wel de neiging om iets lang te doen. Dingen die je langer doet worden namelijk alleen maar leuker. Zo schreef ik ook tien jaar scenario’s voor *Het zonnetje in huis*.”

'Lachen om het vaak idiote nieuws is heerlijk. Het is ook mijn uitlaatklep, ik kan al mijn ergernissen erin kwijt'

PASPOORT

Naam: Harm Jacob Edens

Geboren: 4 augustus 1961 in Enschede

Privé: Woont in Zutphen met partner Harm Wesselink, en dochter Imme (10) en zoon Roman (7)

Opleiding: Studeerde Nederlands in Groningen en theaterwetenschap in Amsterdam

Carrière: Schreef scenario's voor o.a. *Sam Sam*, *Het zonnetje in huis*, *In de Vlaamsche Pot* en *Baantjer*. Presenteert sinds 1996 *Dit was het nieuws* met daarnaast shows (*On air*, *De grote klimaatkwis*). Werkt ook voor Omroep Gelderland en leidt symposia en congressen, vooral over duurzaamheid, klimaat en milieu. Is sinds 1999 ambassadeur voor het Wereld Natuur Fonds (WNF). Maakt bij BNR Nieuwsradio *The green quest*.

◀ **Waarom past dit programma bij je?**

“Lachen is heerlijk en lachen om het vaak idiote nieuws helemaal. Maar het is ook mijn uitlaatklep, ik kan al mijn ergernissen erin kwijt. Ik stoer me enorm aan het onrecht in de wereld en hoe we met onze aarde omgaan. Vanaf het moment dat ik als achtjarige een uitgehongerd kindje uit Biafra op tv zag, zit er een activist in me. Wat dat betreft ben ik echt een kind van de jaren 70: ik demonstreerde tegen het gat in de ozonlaag en de zure regen. Ik hou erg van natuur en harmonie. En als dat van alle kanten grof geweld wordt aangedaan, ga ik steigeren.

Daarom ben ik al jaren elke dag bezig met hoe we samen een betere wereld kunnen maken en daar word ik eigenlijk steeds fanatieker in, want de tijd raakt op. Ook erger ik me vaak aan het politieke geneuzel. Het lucht op om daar af en toe mijn zegje over te kunnen doen.”

Youp van 't Hek zei onlangs in de Volkskrant: ‘Vroeger hoefde ik in dit land niet op mijn woorden te letten.’ Geldt dat ook voor jullie?

“De grens is verschoven en iedereen houdt daar onbewust rekening mee, denk ik. Al hebben we het er

niet over, ik vind dat ik in principe alles moet kunnen zeggen. Maar waar ligt de grens als je een grap wilt maken over de islam? In sommige kringen kunnen ze nergens meer om lachen en zijn ze non-stop dodelijk beledigd. Terwijl humor juist de lucht geeft die we in dit soort benauwde situaties nodig hebben. Als je die cartoons zo erg vindt, maak dan een nog veel ergere cartoon over die cartoonisten. Maar ga elkaar niet naar het leven staan.”

Ben jij ooit bedreigd om je humor?

“Als eerste in Hilversum kreeg *Dit was het nieuws* een kogelbrief opgestuurd. Lang geleden alweer. Ik reed in mijn toenmalige woonplaats Haarlem en de Tros belde. Ze hadden een brief met twee kogels voor me ontvangen; een mitrailleurkogel en een silver bullet. Meteen werd ik door beveiligers in auto’s gevolgd, elke paar kilometer een ander. Het dreigement was specifiek aan mij gericht, maar eronder stond: ‘PS: Jaap Jongbloed weten we ook te vinden’. En wie kom ik prompt tegen? Jaap! Ik had hem nog nooit gezien in Haarlem. Ik draai het raampje open en zeg: ‘Zeg Jaap Jongbloed, mag jij wel vrijelijk op straat lopen?’ Hij wist nog van niks en lag blauw.”

Je lachte erom?

“Ja. Ik dacht, als ze me willen pakken, gaan ze echt niet zo’n klungelig briefje schrijven. De schrijvers van *Dit was het nieuws* hadden er een begingrap van gemaakt. ‘Goedenavond, we hebben een kogelbrief ontvangen. Waarvoor dank. Van de silver bullet heb ik deze leuke hanger laten maken. We hebben alleen voor de mitrailleurkogel geen geweer. Zou u dat ook op willen sturen?’ Maar toen bedachten we dat het beter was om het helemaal stil te houden. Onder-tussen ging er wel drie weken lang een beveiligers naast me in de auto zitten als ik ergens heen reed. Dat begreep ik ook niet. Schieten ze daar dan op?”

Terugkerend naar Youp: raakt het jou als hij het woord ‘pischicht’ bezigt of is dat ook humor?

“Ik gebruik het zelf ook wel eens, haha. Als je zelf homo bent dan schijnt dat te mogen. Al is het nooit erg om af en toe na te denken of je mensen node-loos kwetst. Toen Johan Derksen bij *Veronica inside* het had over ‘homootjes’ stoorde me dat meer. De zelfmoordcijfers onder homo’s stijgen, de intolerantie – mede door invloed van de extremistische islam

– neemt toe. Daar wordt te makkelijk over gedaan. De laatste vijftien jaar is het klimaat enorm verslechterd wat dat betreft. We kregen in 1987 het Homomonument en in 2002 het homohuwelijk. En nu kunnen we niet meer hand in hand over straat! Dat raakt me wel.”

Wat is de beste coronagrap die je kent?

“Ik zie vooral veel leuke filmpjes. Gisteren weer een: een zelfportret van Vincent van Gogh, waarbij het mondkapje aan één oor hangt omdat hij het andere net heeft afgesneden. Bad timing. Maar corona op zich is niet bijster grappig. In het begin werd ik elke dag met spanning wakker. Toenemende armoe in de wereld, de stroperij in natuurgebieden in Afrika neemt rap toe. En zelf was ik ook bang dat ik de hele dag in mijn joggingpak zou gaan hangen, want alles werd afgezegd. Ik ben gebaat bij discipline, vroeg opstaan en hard werken. Een paar dagen later ging alles toch gewoon door, zij het veel online. Had ik het opeens nog drukker dan normaal. Met het leuke bijeffect dat we online soms meer mensen bereiken en dat we via het scherm gasten aan tafel hebben uit de hele wereld.

‘Ik heb veel energie en ben niet vaak moe. Ik schijn zelfs in m’n slaap nog door te gaan’

Dit jaar vier je je zestigste verjaardag. Wordt het zo langzamerhand niet eens tijd om het rustiger aan te doen?

“Nee joh, we hebben nog tien jaar om onszelf op deze wereld een toekomst te geven. En ik heb mazzel; ik heb veel energie en ben niet vaak moe. Ik schijn zelfs in m’n slaap door te gaan. Gelukkig heb ik daar zelf geen last van.”

Dit was het nieuws | donderdag | 21.30 | AVROTROS NPO 1